

SVEDOČENJE JE NAŠA SNAGA

UPORNOST elita da nas pošto-poto vrate u „zlatno doba“ Srbije pre Prvog svetskog rata, daje sve konkretnije rezultate. Eto na primer Škerlićevi sto i kusur godina stari skupštinski govori o *bankokratiji* zvuče nikad svežije.

Kao da nije dovoljno zabrinjavajući sam po sebi, Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju je zapravo korak ka još većoj samovolji banaka. Utiske sa završne javne rasprave prenose nam Tamara Kostić i Jelena Lalatović iz kolektiva Marks21. Oko kritike Nacrta za sada su okupljene tri organizacije...

U ime malih akcionara *Jugoremedije*, Milovan Kuručev nas prigodno podseća da ni važeći Zakon o stečaju nije bez rupa. Zato je važno da se kritika širi ka predlogu za promenom.

Očekujemo vas na dogovoru danas u 18h.

Učitelj neznalica i njegovi komiteti, Resavska 21/5

za samoobrazovanje

Rilten

uciteljneznalica.org

drusvena pitanja

Imenovati TO ratom

N O V A P R I V A T I Z A C I J S K A P R I M E D B E N A N A C R T O F F A N Z I V A Z A K O N A O I Z M E N A M A I Z M E N E Z A K O N A I D O P U N A M A O S T E Č A J U

NACRT zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju, po svemu sudeći, izražava volju države da ozakoni negativne prakse poput de facto privilegovanosti banaka u stečajnom postupku, kao i „efikasno“ zatvaranje preduzeća nasilnim guranjem u bankrot. On se po nekoliko izuzetno važnih tačaka razlikuje se od poslednjeg donetog akta. Poverioci, koji su istovremeno i glavni akteri postupka, tretiraju se na drugaciji način. Banke kao razlučni poverioci stavljaju se u dvostruko povlašćen položaj u odnosu na stečajne poverioce.

Banke pod zaštitom države

Banke spadaju u klasu poverilaca čiji je položaj zaštićen u odnosu na stečajne poverioce (radnike i radnice, dobavljače) od samog početka. Naime, banke opstaju i profitiraju zahvaljujući uspešnim projektima, a ne zahvaljujući naplati potraživanja iz rasprodane imovine preduzeća koja nisu uspevala da otplate kredite, dok je naplata potraživanja za zaposlene i sitne preduzetnike najčešće pitanje golog opstanka. Dalje, interesi banaka su postojećem zakonskom regulativom sasvim zaštićeni, budući da one svoja potraživanja namiruju prema posebnim pravilima – prodajom imovine na koju imaju hipoteku. Stoga je jasno da izmene zakona kojima bi se bankama omogućilo da raspolazu stečajnom masom na štetu ostalih poverilaca, smanjena mogućnost reorganizacije (predloženim izmenama plan reorganizacije nije moguće podneti nakon rešenja o bankrotstvu, čime reorganizacija postaje puki pravni institut, dok se u praksi favorizuje rasprodaja), te liberalizacija zakupa stečajnog dužnika (do sada je bilo moguće izdavanje (dela) imovine preduzeća u stečaju u zakup, a novim zakonom omogućilo bi se da predmet zakupa bude preduzeće kao pravno lice, što praktično podrazumeva i iznajmljivanje radne snage) neće podstaći banke da kreditiraju privredu, kao što tvrdi Ministarstvo privrede.

Legalizacija praksi kojima je država i do sada umesto radnika štيتila krupni kapital zapravo signalizira smer kretanja privatizacijskih tendencija, te dalje narušavanje bazičnih demokratskih principa. Zaključna javna rasprava povodom Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju samo je jedan od simptoma takve politike, kojom država zauzdava ne samo kritičke glasove već i čitave mehanizme kritike i demokratske kontrole.

Javna rasprava bez rasprave

Javna „rasprava“ održana je 28. oktobra u prostorijama Privredne komore Srbije. Nakon poslovičnog obraćanja predsednika Privredne komore Srbije Marka Čadeža, punoj sali, u kojoj su prva dva reda bila rezervisana, obratio se ministar privrede Goran Knežević sa ciljem da nas obavesti kako će zaključna javna rasprava morati da se skрати zbog posete makedonske delegacije. Usl-

edio je punosatno izlaganje konsultanta Svetske banke i člana radne grupe koja je formulisala predložene zakonske izmene, advokata Luke Andrića, koje je zapravo predstavljalo prepričano zvanično obrazloženje Ministarstva privrede. Za diskusiju je, zbog navodne posete makedonske delegacije, ostalo jedva dvadesetak minuta, a moderatorka je apelovala na učesnike da postavljaju isključivo konkretna pitanja, čime su kritički komentari obeshrabrani i obesmišljeni u startu.

Među malobrojnim koji su uspeli da dobiju reč bio je i predstavnik jedne požeške fabrike u stečaju, koji je želeo da podeli iskustva sa prisutnima i potom da sugestije na iznete predloge u Nacrtu. Sasečen na polovini rečenice sa „molbom“ da se fokusira na izneta rešenja tokom prezentacije, jer „nemamo prilike da raspravljamo o tome“, samo je prisutnog ministra privrede zamolio da odgovori da li njegova firma može da dobije pravnu pomoć i kako. Na to pitanje nije dobio odgovor.

Moderatorka rasprave je i najsuptilnije davanje primera smatrala digresijom i molila sve prisutne da se „fokussiraju na izmene i dopune i da daju što konkretnije predloge“ na ono što je prethodno izneto u jednočasovnoj prezentaciji. Potom je pozvala prisutne da se obrate mejlom i pošaljaju svoje predloge, za šta rok ističe 30. oktobra.

Odsustvo suštinskih elemenata javne debate govori ne samo o nedostatku profesionalnosti onih koji su je sazvali, nego prevashodno o jasnom produkovanju jaza između državnog aparata sa jedne i radništva i građana sa druge strane.

Na našoj političkoj sceni koncept javne rasprave kao embriona demokratski uređenog društva najviše odjeka imao je u sferi zelenih politika i prostornog planiranja. Nije bila retkost da adekvatno informisana lokalna zajednica, uz saglasnost i pomoć stručne javnosti, na takvoj raspravi iznese svoje stavove o štetnosti nekog planiranog projekta i time nedovmsleno ideološki nadglasa namere investitora i izvođača radova.

Suštilski kvalitet koji je ovakav oblik organizovanja, čiji je nesumnjivo najuspešniji predstavnik Inicijativa Ne da(vi)mo Beograd, dao javnosti u Srbiji nije samo ogoljavanje sprege krupnog kapitala i države kao pogubne po javni interes, već, pre svega, afirmacija ideje korišćenja institucionalizovanih kanala demokratije radi učestvovanja u donošenju odluka. No, kao što iskustvo građana okupljenih oko Inicijative na makro planu, te na mikro planu simbolični igrokaz u vidu fignirane javne rasprave kojoj smo prisustvovali, pokazuju, politička elita, kada ima odgovarajuću potporu bankarskog kapitala, ne preza od ukidanja vlašitih institucija. Otpor novom Zakonu o stečaju mogao bi biti dobra prilika za široku levu mobilizaciju protiv privatizacije, jer privatizacija za sobom nužno povlači srozavanje radničkih prava i ukidanje

demokratske kontrole nad resursima. U slučaju izmena Zakona o stečaju to je vidljivo u osnovnoj nameri zakonodavca čiji je cilj, kako sami priznaju, poboljšanje položaja razlučnih poverilaca tj. banaka.

Privatizacija preostalih javnih preduzeća

Kao što iskustvo pokazuje, agresivno, konstantno i rapidno, menjanje zakonskih okvira predstavlja način na koji se država obračunava sa demokratskim preprekama i radničkim otporom u novoj fazi privatizacije. Sada su na redu rasprodaje profitabilnih kompanija koje su još uvek u javnom vlasništvu, kao što stuču Telekom i EPS, čija je produktivnost na dovoljno visokom nivou da se privatizacija ne bi mogla opravdati standardnim parolamašanjem o državi kao lošem vlasniku. S obzirom da bi se novim zakonom o stečaju bankama omogućilo da vode postupak izvršenja, te da je za zaduživanje preduzeća dovoljno samo da država obustavi investicije, zamislivo je da bi del egiranjem upravljanja stečajem sa sudstva na banke država zastupala interese bankarskog kapitala već ikakve nominalne i legislativne odgovornosti.

Tamara Kostić i Jelena Lalatović, Marks21 ◊

MINISTARSTVO PRIVREDE,
Radna grupa za pripremu Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju

Poštovani,

Završna javna rasprava o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju u petak 28. oktobra organizovana je tako da rasprave zapravo nije ni bilo, jer nakon vaše jednočasovne prezentacije nije ostalo vremena za diskusiju. Zato vam ovim putem dostavljamo prigovore koje smo hteli da iznesemo na završnoj javnoj raspravi.

Smatramo da Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju preti da legalizuje najgore prakse iz primene Zakona o stečaju („Sl. glasnik RS“, br. 104/2009, 99/2011 - dr. zakon, 71/2 012 - odluka US i 83/2014). Zakon treba povući u celosti iz sledećih razloga:

1. Načela stečaja, u smislu člana 3. Zakona o stečaju, su između ostalih i **kollektivno srazmerno namirenje stečajnih poverilaca**. Nacrtom se ovo načelo drastično narušava u korist razlučnih poverilaca, u koje sko-

duženje roka za prodaju „svoje“ imovine u izvršnom postupku, bankama će biti dovoljno samo da u prvih pola godine daju oglaš za prodaju.

Ovim odredbama se praktično ukida mogućnost da se u stečajnom postupku naplati bilo ko osim banaka. Ne znamo bukvalno ni za jedan stečajni postupak u Srbiji u kom bilo koji iole vredan deo imovine nije opterećen najmanje jednom hipotekom; a ako se bankama odobri da imovinu pod hipotekom prodaju u postupku izvršenja, više neće biti izgleda da od prodaje ove imovine ostane novca za namirenje stečajnih poverilaca. Pritom ste bankama dali pravo da u Odboru poverilaca odlučuju o pitanjima od interesa za stečajne poverioce, dok ni stečajni poverioci, ni Odbor poverilaca niti drugi organi stečaja neće imati nikakav uticaj na prodaju koju banke vrše u izvršnom postupku.

Razlozi koje ste u obrazloženju dali za poboljšanje položaja razlučnih poverilaca (predugo čekanje na prodaju i namirenje), problemi su svih poverilaca, a ne samo banaka. Odlukom da omogućite efikasniju naplatu samo bankama grubo ste narušili i načelo srazmernosti i prava ostalih poverilaca, a naročito onih koji su i po važećem zakonu u neravnopravnom položaju u odnosu na banke (radnici, mali dobavljači i dr.).
2. Imajući u vidu stanje privrede u Srbiji, pooštavanje uslova za reorganizaciju je krajnje nerazumna mera. Zakon o stečaju treba menjati u delu koji reguliše reorganizaciju, ali u pravcu sasvim suprotnom od onog kojim ste vi krenuli – na primer dozvoliti da se plan reorganizacije podnese i nakon donošenja rešenja o bankrotstvu, ili na neki drugi način stvoriti veće mogućnosti za reorganizaciju.

3. Iako se po važećem Zakonu ne može izdavati u zakup dužnik kao pravno lice, već samo imovina iz stečajne mase, stečajni upravnici su i do sada faktički izdavali u zakup preduzeća u stečaju – tako što su izdavali celokupnu imovinu! Verujemo da su i radnoj grupi koja je radila Nacrt i ministru Kneževiću poznati primeri zrenjaninskih preduzeća Luksol i Jugoremedija, kao i mnogih drugih u Srbiji u kojima je izdavanje imovine u zakup dovelo samo do bogaćenja zakupca i njegovog privilegovanog položaja u reorganizaciji ili kupovini dužnika. Vaše obrazloženje da „ovakvo rešenje uvećava mogućnosti efikasne i uspešne prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica, jer bi treća lica svakako mogla da pokažu daleko veću zainteresovanost za kupovinu stečajnog dužnika koji je poslovno aktivan u sferi svoje delatnosti“, suprotno je dosadašnjim iskustvima. Nakon izdavanja stečajnog dužnika u zakup, jedino lice zainteresovano za kupovinu dužnika kao pravnog lica ostaje zakupac. Mogućnost efikasne i uspešne prodaje se smanjuje, a povećava se mogućnost za korupciju.

Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju neće ispuniti proklamovani cilj povećanja prane sigurnosti za sve učesnike stečajnog postupka. Naprotiv, dovešće do povećanja pravne nesigurnosti, i zato ga treba povući iz procedure.

U Beogradu, 30. oktobra 2016. godine
Učitelj neznalica, Marks21, Socijaldemokratska unija ◊

BANKE :**„PARE ILI ŽIVOT!“**

VIŠEGODIŠNJE uništavanje Jugoremedije fabrike lekova ad iz Zrenjanina ovih dana preti da se završi. Heta Real Estate, ćerka firma Hypo banke osnovana radi uterivanja teško naplativih potraživanja, zapretila je da će odustati od podnošenja plana reorganizacije i gurnuti Jugoremediju u bankrot ukoliko uskoro ne dobije konkretnu ponudu za otkup svog potraživanja.

Kako smo uopšte došli u beznačajnu situaciju u kojoj smo danas, da zavisimo od interesa banke? Jugoremedija je podigla kredit kod Hypo banke da bi mogla da finansira rekonstrukciju proizvodnih pogona i njihovo usklađivanje sa međunarodnim standardima dobre proizvođačke prakse. Ovo usklađivanje nije bilo naš hir, nego obaveza koju nam je nametnula država po Zakonu o lekovima. Da bi smo mogli da realizujemo ovu investiciju, vrednu preko deset miliona evra, aplicirali smo za sredstva kod svih državnih institucija koje se bave podrškom razvoju privrede. Dobili smo mali kredit samo od Razvojne banke Vojvodine, a možda se sećate da je u javnost svojevremeno „iscureo“ mejl iz SIEPA-e u kom rukovodilac daje nalog službeniku da ni slučajno ne odobri zahtev Jugoremedije. Dakle bili smo primorani da se obratimo komercijalnim bankama za razvojni kredit.

Ishod vam je verovatno poznat, već više puta smo pisali o tome. Zbog različitih pritisaka države (smanjenje cena naših lekova ispod proizvođačkih, policijske istrage o navodnim zloupotrebama i dr), Jugoremedija je došla u situaciju da ne može da vraća kredit Hypo banci, pa je decembra 2012. godine otišla pod stečaj.

Stečajni upravnik je 2013. godine, uz saglasnost poverilaca izdao Jugoremediju u zakup preduzeću Delta farm iz Novog Sada, koje je otkupilo i deo potraživanja i zajedno sa Hypo bankom podnelo plan reorganizacije. Do sada su više puta tražili i dobijali dodatne rokove za dopune plana. Posle više od tri godine natezanja, Delta farm je uspeala samo da izdejstvuje višestruko smanjenje procene Jugoremedije i da ostvari ogroman profit od proizvodnje u zakupu, međutim plan reorganizacije na kraju nije podnela.

U međuvremenu je Hypo banka prenela svoje potraživanje prema reorganizaciji na Heta Real Estate, novu firmu koja služi za uterivanje teško naplativih dugova i ne pamt i kako je ova firma počeo, šta je bio razlog za kredit i kako smo stigli do tuda. Heta Real Estate je sektor Hypo banke za zaboravljanje i zataškavanje.

Kada nam je početkom ove godine postalo jasno da Delta farm zapravo samo odugovlači stečaj da bi prihodovala od proizvodnje u zakupu, i da od plana reorganizacije neće biti ništa, angažovali smo se da sami nađemo investitora koji bi podneo plan reorganizacije i obnovio poslovanje Jugoremedije na korist svih poverilaca, radnika i akcionara fabrike. Preduzeća koja su pokazala interesovanje da podnesu plan reorganizacije zatražila su dodatnih mesec dana za poslove neopodne za podnošenje plana. Odbor poverilaca je podržao naš predlog da se rok za plan reorganizacije produži za još mesec dana. Kad su već čekali Delta farm, Hypo banku i Heta real Estate duže od tri godine, mesec dana zaista ništa ne znači ako postoje i najmanji izgledi da reorganizacija uspe.

Međutim, Heta Real Estate se pobunila da im je dosta čekanja i ako za nekoliko dana na dobiju konkretnu ponudu za otkup potraživanja, odustaje od plana reorganizacije i gurnuti Jugoremediju u bankrot. Kako su rekli našem predstavniku, ne interesuje njih oporavak proizvodnje, već kada će i koliko novca dobiti; ako ne kroz reorganizaciju, onda kroz bankrot, svejedno im je.

Sada je lako reći da se banka ponaša samo u skladu sa svojim interesom i da ona nije dužna da brine o privredi. To je verovatno tačno, ali kao što banka nije dužna da brine o našm interesu tako ni mi nismo dužni da imamo „razumevanja“ za njihovu sebičnost i pohlepu. Država, koja je godinama stvarala sistem da se svi ravnamo prema interesima banaka, odbija da se umeša na strani privrede. Naše brojne pozive da zajednički tražimo investitora koji bi podneo plan reorganizacije država je ignorisala., i dovela nas u položaj da nam Heta Real Estate kaže: „Pare ili život!“

Za male akcionare „Jugoremedije“ Milovan Kuručev ◊

Izdavač:
Učitelj neznalica i njegovi komiteti
Uredništvo:
**Vahida Ramujkić, Noa Treister,
Vladimir Novaković, Ivan
Velisavljević, Ivan Zlatić**
Dizajn i prelom:
Matija Medenica

donator:

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO • OPEN SOCIETY FOUNDATION

partneri:

Imenovati TO ratom

Savez za radničko društvo